KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING

DOM

2016-11-24
Meddelad i Jönköping

Mål nr 2634-15

KLAGANDE
Försäkringskassan

MOTPART
[redacted]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Växjös dom den 21 september 2015 i mål nr 4495-14, se bilaga A

SAKEN
Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2203	Slottsgatan 5	036-15 68 00 (vx)	036-16 19 68	måndag – fredag
550 02 Jönköping		**E-post**: kammarrattenijonkoping@dom.se		08:00-16:00
		www.kammarrattenijonkoping.domstol.se		

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut den 15 oktober 2014. Försäkringskassan anför bl.a. följande. Förvaltningsrätten har bedömt att [redacted] är i behov av aktiv tillsyn som är av övervakande karaktär. Rättsfallet HFD 2015 ref. 46 ger inte stöd för att rekvisitet är tillämpligt när det gäller en sådan funktionsnedsättning som hon har.

[redacted] har förelagts att svara i målet, men har inte hörts av.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om det vid bedömningen av [redacted] hjälpbehov för rätt till assistansersättning ska ingå 1,96 timmar per dag för tillsyn.

För att det ska vara fråga om sådan aktiv tillsyn som kan inräknas i hennes grundläggande behov, i den mening som avses i 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, krävs att det är fråga om annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om henne.

Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2015 ref. 46 uttalat att annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade måste förstås på det sättet att det uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder.

Eftersom [redacted] inte har en psykisk funktionsnedsättning saknas förutsättningar för att låta tid för aktiv tillsyn ingå i beräkningen av de grundläggande behoven.

Sådan tillsyn som inte betraktas som aktiv kan emellertid även ingå i bedömningen av andra personliga behov (jfr rättsfallet RÅ 2010 ref. 17).

KAMMARRÄTTEN I JÖNKÖPING **DOM**

Mål nr 2634-15

Av intyg den 12 november 2014 av specialistläkaren [redacted] framgår att [redacted] förmåga att kalla på hjälp är påtagligt nedsatt och att hon är beroende av mänsklig assistans inom kort tid. Hennes begränsningar motoriskt gör att tekniska lösningar inte bedöms säkra. Det framgår vidare att hon ibland har sväljningssvårigheter som kräver god kunskap om hennes kroppsliga konstitution för att ingripa i nödsituationer vid felsväljning. En särskild situation uppkommer när [redacted] inte lyckas balansera sitt huvud utan hamnar i bakåtböjt läge. Hon är då oförmögen att ändra sin kroppsställning så att hon återfår en normal ställning i halskotpelaren. Den situationen kräver omgående korrigering av annan person för att undvika potentiell livshotande förträngning av andningsvägarna.

Kammarrätten gör mot bakgrund härav bedömningen att utredningen ger stöd för att [redacted] behöver tillsyn genom att någon är i vart fall inom hörhåll dygnet runt. Vid bedömningen av hennes hjälpbehov (andra personliga behov) ska således ingå tid för tillsyn som inte är aktiv med 1,96 timmar per dag. Försäkringskassans överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande), Evalotta Grip (referent) och Anders Davidson har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Helen Landström

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I VÄXJÖ

DOM
2015-09-21
Meddelad i Växjö

Mål nr
4495-14

KLAGANDE
[redacted]

MOTPART
Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Malmö
Box 14069
200 24 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT
Försäkringskassans beslut 2014-10-15, diarienr 043337-2014, **se bilaga 1**

SAKEN
Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten ändrar Försäkringskassans beslut på så sätt att [redacted] förklaras berättigad till assistansersättning med ytterligare 1,96 timmar per dag.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 42 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-56 02 00 **E-post**: forvaltningsrattenivaxjo@dom.se	0470-255 02	måndag – fredag 08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

[redacted] vidhåller sina yrkanden. Hon åberopar ett intyg den 12 november 2014 av specialistläkaren [redacted] vari det anges bl.a. följande. [redacted] förmåga att tillkalla hjälp är påtagligt nedsatt och hon är beroende av mänsklig assistans inom kort tid. Hennes motoriska begränsningar gör att tekniska lösningar för närvarande inte bedöms som säkert. En särskild situation uppkommer när hon inte lyckas balansera huvudet i lätt framåtböjt läge, utan hamnar i bakåtböjt läge. Hon är då oförmögen att ändra sin kroppsställning så att hon åter får en normal ställning i halskotpelaren. Den situationen kräver omgående korrektion av en annan person för att undvika potentiellt livshotande förträngning av andningsvägarna. [redacted] upplever en livssituation utan möjlighet att påkalla hjälp inom sekunder till minuter som ett stort ångestpåslag och därmed försämrad livskvalitet.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. att de beviljade timmarna tillgodoser enlig Försäkringskassans mening [redacted] behov

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Det som anges i det åberopade intyget ger enligt förvaltningsrättens mening stöd för att [redacted] är i behov av aktiv tillsyn av övervakande karaktär även under den vakna tiden. Hon ska därför beviljas assistansersättning med ytterligare 1,96 timmar per dag.

Eftersom [redacted] beviljats assistansersättning för all vaken tid kan hon inte beviljas ytterligare tid för tvätt m.m.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 3104/1D).

Raimo Gustavsson
rådman

I avgörandet har deltagit nämndemännen Marie Fransson, Olle Gillberg och Lars Petersson.

Försäkringskassan

Kundcenter 0771-524 524

Datum
2014-10-15

Personnummer/Diarienr
[redacted]

[redacted]

Förvaltningsrätten i Växjö
2014 -12- 29
4495-14
3
MÅL
AKTBIL

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I VÄXJÖ

INKOM: 2014-12-29
MÅLNR: 4495-14
AKTBIL: 3

Omprövning av beslut om assistansersättning

Beslut

Försäkringskassan ändrar inte beslutet som fattades den 24 juli 2014.

Beskrivning av ärendet

Försäkringskassan beslutade den 24 juli 2014 att du får assistansersättning med i genomsnitt 156,03 timmar i veckan under sex månader tidigast från och med den 14 juni 2014.

Försäkringskassan bedömde att du tillhör grupp 3 i den personkrets som kan få assistansersättning och att dina grundläggande behov överstiger 20 timmar per vecka. Dina grundläggande behov beräknades uppgå till 33,13 timmar per vecka och dina andra personliga behov till 122,90 timmar per vecka. Tillsammans blir det i genomsnitt 156,03 timmar per vecka.

Du har begärt omprövning av beslutet. Du anger följande skäl till att beslutet ska ändras.

Du skriver att Försäkringskassans bedömning är gjord utifrån att du bor hemma och går på gymnasiet. Under din studietid har gymnasiet gått in med 24 timmars assistans per vecka och du har därför haft 177 timmar per vecka. Inte heller dessa timmar har täckt ditt behov så därför har din mamma arbetat utan ersättning under lov då timmarna inte räckt till. Du skriver att du kände dig tvungen att tacka nej till erbjuden högskoleplats i Stockholm eftersom du direkt insåg att de assistanstimmar som du beviljats inte skulle täcka dina reella behov. Du känner inte alls att du har rätt till goda levnadsvillkor såsom lagen om LSS säger att du ska ha. Sammantaget påvisar dina ingivna intyg att du är i behov av ett mänskligt hjälpmedel under dygnets alla timmar för att kunna utföra aktiva, viljestyrda handlingar. Utöver de redan beviljade 156,03 timmarna yrkar du på 3 timmar och 10 minuter per vecka samt under den vakna tid som du behöver hjälp av omprövningsenheten att räkna ut. Du redogör i din skrivelse närmre för skälen till varför du vill att beslutet ändras.

Du hänvisar till följande handlingar:

- Samtliga ingivna läkarintyg

Försäkringskassans motivering

En person har rätt att få assistansersättning från Försäkringskassan om personen:

- tillhör den personkrets som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov under i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan

Med grundläggande behov avses hjälp för att klara sin hygien, för att klä på sig och klä av sig, för att äta, för att kommunicera med andra eller behöva någon annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om personen.

Om man bedömer behovet av personlig assistans för de grundläggande behoven till i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka har personen rätt till assistansersättning och då bedöms behovet av personlig assistans för andra personliga behov som inte tillgodoses på något annat sätt.

Du har begärt omprövning och Försäkringskassan har gått igenom din ansökan om assistansersättning på nytt, beaktat vad du har framfört och gjort en ny prövning.

Med stöd av de medicinska underlagen och Försäkringskassans utredning bedömer Försäkringskassan vid omprövningen att du tillhör personkrets 3 enligt 1 § LSS.

Tillsyn
Du skriver att du inte kan lämnas ensam. Till följd av din muskelsjukdom har du svaga muskler och kontrakturer. Du är rullstolsburen och kan inte ta emot dig själv om du skulle ramla/falla vilket du har läkarintyg som styrker. Du kan visserligen påkalla hjälp men är chanslös om du tappar telefonen. Läkare intygar också att du inte kan förbättras avseende motoriken, att du inte kan själv kan stå på dina ben och inte har förmåga att förflytta dig själv. Du har en kraftigt nedsatt muskelstyrka och ett begränsat rörelseomfång även i armarna. Du kan inte vända dig i sängen eller rätta till ben/fötter. Du anser att det borde vara uppenbart att du inte kan lämnas ensam när du är vaken när Försäkringskassan bedömt att du inte kan vara själv när du sover. Du har en medicinsk problematik som kräver aktiv tillsyn. Om något inträffar kan du inte självständigt hantera situationen vilket kan innebära att du råkar skada dig själv eller utgöra en fara för ditt liv om du inte kan påkalla hjälp. Du yrkar därför på assistansersättning under all din vakna tid.

Personlig assistans för aktiv tillsyn av övervakande karaktär kan beviljas i beräkningen för de grundläggande behoven. Aktiv tillsyn kan bli aktuellt i situationer där ett tillstånd kan inträffa som kräver akut vård. Det krävs då att personen inte själv kan uppmärksamma när detta tillstånd uppstår och att personen inte självständigt kan hantera situationen om den inträffar. Tillsynen förutsätter kännedom om sjukdomen som sådan, om personen och hur den yttrar sig hos just den personen. Det ska även finnas en viss frekvens och allvarlighetsgrad i den medicinska problematiken.

Tillsyn kan även ingå i beräkningen av andra personliga behov. Det kan röra sig om sådan tillsyn att den assistansberättigade behöver ha tillsyn därför att skadli[illegible] situationer kan uppstå för personen själv eller andra. Det kan även röra s[illegible] tillsyn

där den assistansberättigades funktionsnedsättning inneburit att någon ständigt måste vara inom hörhåll beredd att ingripa. För att assistansersättning ska kunna beviljas för tillsyn i form av andra personliga behov behöver funktionsnedsättningen också vara sådan att det finns behov av att den personliga assistenten kan se den assistansberättigade eller i vart fall befinna sig på hörbart avstånd.

Försäkringskassan bedömer vid omprövningen att du inte har ett behov av tillsyn som är av övervakande karaktär under dagtid eller att det krävs ingående kunskaper om dig för att förhindra att tillstånd inträffar som kräver akut vård. Du bedöms därmed inte ha ett behov av tillsyn under dagen som kan räknas med i bedömningen för de grundläggande behoven. Att du beviljats tillsyn under dygnsvilan menar Försäkringskassan inte utgör en självklar rätt till att insatsen ska beviljas även under dagtid. Under natten behöver du ha en person i din omedelbara närhet för att kontrollera att du mår bra och att inget händer med andningsmasken. Då du är vaken under dagen och inte behöver använda andningsmask menar Försäkringskassan att förutsättningarna för att bevilja tillsyn under din vakna tid skiljer sig från de under natten. Det framgår av Försäkringskassans utredning att du själv klarar att påkalla uppmärksamhet i situationer där du behöver hjälp via telefon. Försäkringskassan bedömer vid omprövningen att du inte har ett behov av tillsyn för att förhindra att skadliga situationer uppstår eller att en assistent ständigt måste befinna sig inom hörbart avstånd/kunna se dig. Inte heller bedöms det vara medicinskt motiverat eller medicinskt styrkt att du inte kan lämnas ensam utan tillsyn.

Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper
Du ifrågasätter att Försäkringskassan bedömt att det inte krävs ingående kunskap om dig och din situation. Dina assistenter får inskolning och regelbunden uppdatering om dina hjälpbehov och dina hjälpmedel samt dess funktion och hanterande. Det är uteslutet att få assistans av någon som varken känner dig eller vet nåt om dina behov.

Personer som ingår i LSS personkrets kan i vissa fall ha behov av annan hjälp än ren faktisk hjälp för att få sina grundläggande behov tillgodosedda. För att sådan annan hjälp ska anses vara ett grundläggande hjälpbehov måste det behövas en person med ingående kunskaper om personen med funktionsnedsättning för att kunna tillgodose hjälpbehovet. Behovet av personlig assistans för annan hjälp som förutsätter ingående kunskap avser en särskild kunskap som i högsta grad är kopplat till individen utifrån dennes individuella förutsättningar.

Försäkringskassan bedömer vid omprövningen att det krävs kunskaper om ditt funktionshinder och dina hjälpmedel för att man ska kunna hjälpa dig men att det inte framgår att det krävs ingående kunskaper om dig för att du ska kunna få ditt hjälpbehov tillgodosett. Någon tid för annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper godtas därför inte vid Försäkringskassans omprövning.

Tvätt
Du skriver att Försäkringskassan felaktigt har angivit att din mamma tvättar dina kläder då tvättmaskinen är i källaren och därför inte tillgänglig för dig. Det är din

assistent, som är dina ben och fötter, som gör detta. Du är i allra högsta grad närvarande och delaktig i skötslen av dina kläder och yrkar därför på 1 timme per vecka för tvätt, strykning, vika samt lägga in kläderna i din garderob.

All tid som assistenten utför som ett led i det personliga stödet i den dagliga livsföringen till den assistansberättigade ska beaktas vid beräkningen av antalet assistanstimmar. Hjälp med sysslor i hemmet, som tvätt ska inte tas med i beräkningen av behovet av personlig assistans om de inte görs tillsammans med den enskilde som ett led i det personliga stödet till honom eller henne.

Försäkringskassan kan vid omprövningen enbart godta tid för moment där du är delaktig. Det bedöms inte framgå att du följer med din assistent till tvättstugan. Försäkringskassan har i beslut den 24 juli 2014 godtagit tid för att stryka dina kläder med 1,50 timmar per vecka. Vid omprövningen bedömer Försäkringskassan att den godtagna tiden väl tillgodoser hjälpbehovet med strykning, vika kläder och lägga in dem i garderoben och någon ytterligare tid godtas därför inte.

Hjälpmedel
Du ifrågasätter att Försäkringskassan inte har godtagit någon tid för att rengöra och serva dina hjälpmedel. Du vill ha en förklaring av Försäkringskassans motivering att hjälpbehovet "torde inrymmas i den beviljade tiden". Du skriver att luft ska fyllas på i rullstolens däck, batterier bytas i permobil och hjälpmedel ska justeras, lagas och laddas. Ibland behöver du prova ut nya hjälpmedel. Du yrkar på 30 minuter i veckan för dessa behov samt 60 minuter per vecka för rengöring av dina hjälpmedel. Bara andningsmaskinen tar 5-7 minuter per dag att diska och rengöra.

Försäkringskassan har i beslut den 24 juli 2014 godtagit för rengöring av andningsmask med 5 minuter per dag enligt ditt yrkande. Personlig assistans kan beaktas för hjälpbehov som är regelbundet återkommande i den dagliga livsföringen. Vid omprövningen bedöms det inte vara visat att hjälp med att fylla på luft i rullstolens däck, byte av batterier i permobil, justering, lagning, laddning och rengöring av hjälpmedel är regelbundet återkommande eller utförs i en sådan utsträckning att behovet kan räknas med i bedömningen för assistansersättning. Inte heller bedöms det vara visat att du är delaktig i skötseln av dina hjälpmedel. Vid Försäkringskassan omprövning godtas inte någon ytterligare tid för skötsel av hjälpmedel utöver de 35 minuter per vecka som godtagits för rengöring av ansiktsmask.

Transporter
Du skriver att Försäkringskassan har beviljat dig 40 minuter per vecka för transporter. En resa kan ta minst 40 minuter då du åker till en kompis i Emmaboda, sommarstugan på Öland eller hälsar på mormor i Vetlanda mm. Även en transport inom Kalmar kan ta 40 minuter då man får vänta på färdtjänst eller åka med färdtjänst då de hämtar upp andra personer som ska med samma buss. Du behöver därför ytterligare 40 minuter per vecka.

Försäkringskassan har i beslut den 24 juli 2014 godtagit tid för transport till/från aktiviteter som cafébesök, vänner och fester med 40 minuter per vecka. Försäkringskassan bedömer vid omprövningen att den godtagna tiden är rimlig då tiden får ses som ett genomsnitt för dina transporter. Även om vissa resor är mer tidsomfattande bedöms det rimligt att andra resor går snabbare. Det är också enbart tid för transporter som är regelbundet återkommande som kan beaktas i bedömningen för din assistansersättning.

Försäkringskassan har i beslut den 24 juli 2014 beviljat dig assistansersättning med 156,03 timmar per vecka. Av den godtagna tiden avser 68,25 timmar per vecka tid för tillsyn under natten och 1,75 timmar per vecka tid för dubbel assistans. Du är därmed beviljad 86,03 timmar per vecka för assistans under din vakna tid (156,03 – 68,25 – 1,75). 86,03 timmar per vecka motsvarar 12,29 timmar per dag. Det framgår av Försäkringskassans utredning att din vakna tid är mellan 09.15-23.30 vilket motsvarar 14,25 timmar per dag. Du är därmed beviljad assistansersättning under en stor del av din vakna tid förutom 1,96 timmar per dag (14,25 – 12,25). Försäkringskassan bedömer vid omprövningen att den godtagna tiden, om 12,25 timmar enkelassistans per dag, 1,96 timmar dubbel assistans samt 9,75 timmar aktiv tid under natten, är tillräcklig för att du ska tillförsäkras goda levnadsvillkor och någon ytterligare tid godtas därför inte.

Försäkringskassan har i beslut den 24 juli 2014 godtagit tid för dina grundläggande behov med 33,13 timmar per vecka och för dina andra personliga behov med 122,90 timmar per vecka. I den beviljade tiden ingår 1,75 timmar för dubbel assistans och 68,25 timmar för aktiv tid under natten. Försäkringskassan gör vid omprövningen inte någon annan bedömning. Vid Försäkringskassans omprövning beräknas ditt totala behov av assistansersättning uppgå till 156,03 timmar per vecka. Inga nya uppgifter har tillkommit i samband med omprövningen och de synpunkter som har framförts ger inte stöd för något annat ställningstagande. Försäkringskassans tidigare beslut daterat den 24 juli 2014 ändras därmed inte.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Det här beslutet är grundat på 1 och 9 a §§ lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, 51 kap. 2-4 och 9 §§ socialförsäkringsbalken, 106 kap 24 och 25 §§ socialförsäkringsbalken och 113 kap. 7 § socialförsäkringsbalken

Du hittar bestämmelserna på forsakringskassan.se. Klicka på *Om Försäkringskassan* och sedan på *Lagar och regler*.

Du kan överklaga beslutet om du tycker att det är fel. Du hittar mer information om det i slutet av det här brevet.

Försäkringskassan

Karin Askerdal

Är du inte nöjd med beslutet?

Om du tycker att det här beslutet är fel kan du överklaga det hos förvaltningsrätten. I så fall ska du lämna eller skicka ett brev till Försäkringskassan.

Brevet måste komma in inom två månader från den dag du tagit del av beslutet. Försäkringskassan skickar sedan brevet till förvaltningsrätten.

Brevet ska innehålla följande uppgifter:

- Vilket beslut som du vill överklaga.
- Hur och varför du vill att beslutet ska ändras.
- Ditt namn, personnummer, adress och telefonnummer.

Om du anlitar ombud vill förvaltningsrätten att du anger ombudets namn, adress och telefonnummer.

Överklagandet skickas till Försäkringskassan, Omprövningsenheten, 405 12 Göteborg.

Har du frågor?

Du är välkommen att ringa till vårt kundcenter på 0771-524 524 om du har frågor om ditt ärende.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR – PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

DV 3104/1 D • 2013-06 • Producerat av Domstolsverket

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.